

Nr 208.

Av herr **Enhörning**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vanförestalt i Härnösand.

I proposition nr 137 av den 22 februari 1927 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att *dels* medgiva, att det för Hemsö kustartillerikår ursprungligen avsedda kasernetablissemnet i Härnösand må för en begränsad kostnad av högst 960,000 kronor omändras till vanförestalt — — — — — *dels ock* till vanförestalt i Härnösand för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av kr. 75,000.

Som huvudsaklig grund för denna Kungl. Maj:ts proposition ligger kasernkommitténs utredning för förslag rörande *dels* det framtida användandet av ifrågavarande kasernetablissemnet, *dels* träffande av preliminär uppgörelse med Härnösands stad i ersättningsfrågan.

Kasernkommittén har i denna utredning framhållit det stora behovet av en vanförestalt för Norrland, därvid stödjande sig på från nuvarande tre vanförestalter inhämtade upplysningar rörande antalet expektanter vid anstaltens olika avdelningar, vilket den 20 aug. 1926 utgjorde tillsammans 1216. Såsom i en av Föreningen för bistånd åt vanföra i Norrland och Dalarna (Norrlandsföreningen) till Kungl. Maj:t gjord framställning av den 22 okt. 1926 om statsbidrag till uppförande av en vanförestalt i Sundsvall framhålles, kan man dock av dessa siffror ej få någon riktig föreställning om antalet expektanter från Norrland. Detta antal ingår i expektantsiffrorna för stockholmsanstalten, vilka voro: för yrkesskolan 332, för sjukavdelningen 223 och för skolhemmet 5. En undersökning av antalet expektanter från de fyra nordligaste länen för vilka anstalten är avsedd gav, enligt uppgift av Svenska Vanförestaltarnas Centralkommitté (S. V. C. K.) till Norrlandsföreningen, vid handen, att detta vid ungefär samma tidpunkt utgjorde: vid yrkesskolan 104, vid sjukavdelningen 70 och vid skolhemmet ingen. Härav torde framgå, att även det reducerade härnösandsförslaget, det s. k. alternativförslaget, är för stort tilltaget.

I den av kasernkommittén gjorda ekonomiska utredningen framhålles, att byggnadskostnaderna för statsverket enligt härnösandsprojektet bleve mindre per vårdplats, än de skulle bliva enligt sundsvallsförslaget, detta tack vare det större antalet vårdplatser vid härnösandsanstalten. Men då detta större antal vårdplatser icke synes kunna tillfullo utnyttjas, är ju denna utredning vilseledande. Statsverket skulle i själva verket genom godkännande av sundsvallsförslaget få vidkännas en mindre engångskostnad, än om härnösandsprojektet realiserades. Enligt sundsvallsförslaget äskas av statsverket ett byggnadsanslag

på 545,000 kronor, enligt härnösandsförslaget 960,000, varvid i båda fallen tillkommer kostnader för inventarier.

Den befarade olägenheten av att sundsvallsföreningen skulle behöva skuldsätta sig till anläggningens halva värde, torde ej bliva synnerligen kännbar, alldenstund driftskostnaderna med säkerhet kunna förväntas bliva så mycket mindre än stockholmsanstaltens kostnader, med vilka kasernkommittén räknat, att skillnaden väl torde täcka räntekostnaden.

Härtill kommer, att sundsvallsanstalten kan räkna med bättre avsättning av alstren från yrkesskolan, än fallet bleve med härnösandsanstalten. Folkmängden i Sundsvall uppgives visserligen av kasernkommittén vara obetydligt större än i Härnösand, resp. 17,000 och 12,000 invånare, men om angränsande landsbygd tages med i beräkningen, vilken kan räknas som avsättningsområde, blir siffran för Sundsvall cirka 70,000 och för Härnösand c:a 20,000 inv. Hur stor denna inkomst skulle bli för sundsvallsanstalten, är givetvis svårt att beräkna; men vid Hälsingborgs valförelanstalt, där antalet platser i yrkesskolan är 75 med stadens 50,000 inv. som huvudsakliga avnämare, utgjorde inkomsten år 1925 över 55,000 kronor.

Av de yttranden, som avgivits såväl av vanförevårdssakkunniga, representerade av S. V. C. K., som Kungl. Medicinalstyrelsen framgår, att Sundsvall ur vanförevårdssynpunkt förordats såsom plats för en vanförelanstalt framför Härnösand.

Beträffande kasernens användande till andra ändamål än vanförelanstalt har kasernkommittén undersökt lämpligheten av att använda etablissemnet till en anstalt för vård av sinnessjuka eller vuxna obildbara sinnesslöa och tagit kännedom om vad som i detta ämne anförts av medicinalrådet R. Stenbeck, överinspektör D. A. Petrén och arkitekt G. Westman, vilka såsom Kungl. Medicinalstyrelsens representanter i ett den 9 april 1923 avgivet utlåtande anført bl. a., att Hemsökasernen utan vidare syntes kunna förklaras olämplig till anstalt för vård av sinnessjuka eller sinnesslöa. Som huvudsakligt skäl härför hade anförts, att kasernområdet vore för litet. Det är dock svårt att inse, varför ett större område skall behövas för vård och isolering av obildbara sinnesslöa än för bildbara vanföra.

Vidare må framhållas, att av Marinförvaltningens till Kungl. Maj:t avgivna yttrande, som är återgivet i Kungl. Maj:ts proposition nr 138 av den 22 febr. 1927, framgår, att statsverket genom kasernens upplåtande till vanförelanstalt torde få vidkännas ganska avsevärda särskilda kostnader, som däremot icke komma i fråga, om vanförelanstalten förlägges till Sundsvall.

Marinförvaltningens yttrande utmynnar i bl. a. en hemställan, att det av kasernkommittén avgivna förslaget till användande av kustartilleriets kasernetablissemnet i Härnösand till vanförelanstalt icke måtte vinna Kungl. Maj:ts gillande, utan att frågan om etablissemnetets framtida användning måtte göras till föremål för förnyad utredning.

På grund av det sålunda anförda får undertecknad härmed föreslå,

dels att Kungl. Maj:ts proposition angående Hemsökasernens användande till vanförestalt icke måtte vinna riksdagens bifall,

dels att riksdagen i enlighet med av Föreningen för bistånd åt vanföra i Norrland och Dalarna till Kungl. Maj:t ingiven framställan måtte anslå 609,500 kronor till denna, för uppförande av en vanförestalt i Sundsvall.

Stockholm den 7 mars 1927.

E. A. Enhörning.

I motionens syfte instänma:

Per Norin.

Carl Eriksson.
